

EUROPEAN CONFERENCE

Conference Proceedings

**XIII International Science Conference
«Innovations in modern education:
European and global context»**

**November 25-27, 2024
Krakow, Poland**

INNOVATIONS IN MODERN EDUCATION: EUROPEAN AND GLOBAL CONTEXT

Abstracts of XIII International Scientific and Practical Conference

Krakow, Poland
(November 25-27, 2024)

UDC 01.1

ISBN – 9-789-40377-085-7

The XIII International Scientific and Practical Conference «Innovations in modern education: European and global context», November 25-27, 2024, Krakow, Poland. 333 p.

Text Copyright © 2024 by the European Conference (<https://eu-conf.com/>).

Illustrations © 2024 by the European Conference.

Cover design: European Conference (<https://eu-conf.com/>).

© Cover art: European Conference (<https://eu-conf.com/>).

© All rights reserved.

No part of this publication may be reproduced, distributed, or transmitted, in any form or by any means, or stored in a data base or retrieval system, without the prior written permission of the publisher. The content and reliability of the articles are the responsibility of the authors. When using and borrowing materials reference to the publication is required. Collection of scientific articles published is the scientific and practical publication, which contains scientific articles of students, graduate students, Candidates and Doctors of Sciences, research workers and practitioners from Europe, Ukraine and from neighboring countries and beyond. The articles contain the study, reflecting the processes and changes in the structure of modern science. The collection of scientific articles is for students, postgraduate students, doctoral candidates, teachers, researchers, practitioners and people interested in the trends of modern science development.

The recommended citation for this publication is: Shubenko L., Shokh S., Leus V. Evaluation of drought resistance of blackberry varieties in the conditions of the Central Forest Steppe of Ukraine. Abstracts of XIII International Scientific and Practical Conference. Krakow, Poland. Pp. 12-13.

URL: <https://eu-conf.com/en/events/innovations-in-modern-education-european-and-global-context/>

TABLE OF CONTENTS

AGRICULTURAL SCIENCES		
1.	Shubenko L., Shokh S., Leus V. EVALUATION OF DROUGHT RESISTANCE OF BLACKBERRY VARIETIES IN THE CONDITIONS OF THE CENTRAL FOREST STEPPE OF UKRAINE	12
2.	Попсуй В.В., Шаповал А.М., Прінь Д.О. УДОСКОНАЛЕННЯ ТЕХНОЛОГІЇ УТРИМАННЯ ПІДСОСНИХ СВИНОМАТОК ТА ЇХ ПОРОСЯТ В УМОВАХ СВИНОФЕРМИ СЗАТ "МАЯК" ТРОСТЯНЕЦЬКОГО РАЙОНУ	14
ARCHITECTURE, CONSTRUCTION		
3.	Обідник М.Д., Обідник М.В. ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ (AI) В БУДІВЕЛЬНІЙ ГАЛУЗІ. ІНТЕГРАЦІЯ AI В BIM. ОСВІТНІ АСПЕКТИ	16
ART HISTORY		
4.	Gontsa F., Potapenko A. PALACE AND PARK STRUCTURES OF CHERKASY REGION FOR GRAPHIC RECONSTRUCTIONS	19
5.	Ignatjeva D., Poluden L. HISTORY OF THE USE OF DECORATIVE PANELS	24
6.	Бордюг С.Д., Гонца Ф.А. МАТЕРІАЛЬНА ОСНОВА МИСТЕЦТВА КОМП'ЮТЕРНОЇ ГРАФІКИ	27
7.	Карпенко Д. СИСТЕМНИЙ ПІДХІД ДО АНАЛІЗУ РУХУ В АКТОРСЬКІЙ ТЕХНІЦІ РУДОЛЬФА ФОН ЛАБАНА	29
8.	Розчепій А.А. ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ ГОБЕЛЕНУ	32
9.	Степаненко А.Ю., Недосеко Н.П. КОЛОРИСТИЧНА ГАМА ЯК ВАЖЛИВИЙ ЗАСІБ ВИРАЖЕННЯ НАСТРОЮ В ДЕКОРАТИВНОМУ ЖИВОПИСІ	34

10.	Уgrenінова У.В., Гонца Ф.А. ВІЗУАЛЬНА МОВА ГРАФІЧНОЇ РЕКОНСТРУКЦІЇ ІСТОРИЧНОГО АРХІТЕКТУРНОГО АНСАМБЛЮ	37
BIOLOGY		
11.	Євстратенко В.С., Кузьменко Л.П. БІОБЕЗПЕКА ЯК КЛЮЧОВИЙ ФАКТОР ЗБЕРЕЖЕННЯ ПОПУЛЯЦІЇ СВИНЕЙ ЧЕРНІГІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ, УКРАЇНА	40
12.	Кравченко Н.В., Пономаренко Д.В., Бандура М.В. АКТУАЛЬНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ВОДОРОСТЕЙ У БІОТЕХНОЛОГІЇ	46
13.	Марухно Ю.Ю., Бажурко Н.В. ІНТРОДУКЦІЯ ПРЕДСТАВНИКІВ РОДУ ЯЛІВЕЦЬ У МІСТІ ВІННИЦІ: СИСТЕМАТИЧНИЙ ОГЛЯД ТА ХАРАКТЕРИСТИКА	51
14.	Топчій М.С., Шипілова О.П. ВПЛИВ НЕЙРОТРАВМ НА РУХОВІ ФУНКЦІЇ ЛЮДИНИ	54
CHEMISTRY		
15.	Іваніцька В.Г., Горбик Т.М., Гладюк Г.С. ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК МЕТОД СТИМУЛЮВАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ УЧНЯ ПРИ ВИВЧЕННІ ХІМІЇ	58
CULTUROLOGY		
16.	Яцевський Я.В. ІНСТАГРАМ ЯК НОВИЙ ФОРМАТ ГАЛЕРЕЇ: ВПЛИВ ЦИФРОВОЇ ЕСТЕТИКИ НА СПРИЙНЯТТЯ МИСТЕЦТВА	64
ECONOMY		
17.	Hanusych V., Shimon V. A KÖLTSÉGVETÉSI INTÉZMÉNYEK LÉNYEGE ÉS TÍPUSAI	66
18.	Tynkaliuk H.O. CUSTOMS SECURITY OF UKRAINE IN WARTIME AND PRE- WAR PERIOD	70
19.	Горобінська І.В., Горобінський А.В., Бойко Д.В. ЕВОЛЮЦІЯ ПОНЯТТЯ "СТАЛИЙ РОЗВИТОК"	74

20.	Гурей І. АНАЛІЗУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК ПЕРЕДУМОВА РОЗРОБЛЕННЯ МЕХАНІЗМІВ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ	78
21.	Проскуріна Н.М., Гончарова В.Г., Казначеев Д.В. РІВНІ СУТТЄВОСТІ ПРИ ВИКОНАННІ ЗАВДАННЯ З АУДИТУ	81
22.	Чередніченко Ю.Г. СОЦІАЛЬНЕ ІНВЕСТУВАННЯ ЯК ПЕРЕДУМОВА ПЕРЕДОХУ ДО МОДЕЛІ ЦИРКУЛЯРНОЇ ЕКОНОМІКИ В УКРАЇНІ	83
GEOGRAPHY		
23.	Melnychenko T. DIFFERENCES IN THE IDENTIFICATION OF WATER BODIES BASED ON SENTINEL-2 DATA USING DIFFERENT WATER INDICES	85
HISTORY		
24.	Hryhoruk N. REFORMS OF “ENLIGHTENING ABSOLUTISM” IN DENMARK IN THE SECOND HALF OF THE XVIII CENTURY	92
25.	Ємець А.В., Бурлака Є.В. БРАТСЬКІ ШКОЛИ В КУЛЬТУРОЛОГІЧНОМУ ПРОЦЕСІ	94
26.	Боднарчук С.Р. ЗООМОРФНИЙ ОБРАЗ ЛАСКИ В СВІТОГЛЯДНИХ ВІРУВАННЯХ УКРАЇНЦІВ	97
27.	Боян-Гладка С.П. ПОКУТЬ – САКРАЛЬНЕ МІСЦЕ ТРАДИЦІЙНОГО ЖИТЛА УКРАЇНЦІВ КАРПАТСЬКОГО РЕГІОНУ	100
28.	Гриняк В.А. ЕТАПИ ЛЕМКІВСЬКОГО ВЕСІЛЛЯ	103
29.	Кліщ О.Л. ОСОБЛИВОСТІ РІЛЬНИЦТВА НА БОЙКІВЩИНІ ПОЧАТКУ XX СТ.	108

JURISPRUDENCE		
30.	Зінченко І.О., Бухтіярова І.Г. ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО СУДОЧИНСТВА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	112
31.	Карпова К.М. ПРАКТИКА ЄСПЛ ЩОДО ПРАВА НА ПРАВОВУ ДОПОМОГУ, ЯКЩО ЦЬОГО ВИМАГАЮТЬ ІНТЕРЕСИ ПРАВОСУДДЯ	117
32.	Королянчук І.В. ВЕРХОВЕНСТВО ПРАВА ЯК ОЗНАКА ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ	119
33.	Мельник Л.М., Андрушко Д.О., Русін О.Р. РИМСЬКЕ ПРАВО І ТРАНСФОРМАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ	122
34.	Микитенко І.А., Бухтіярова І.Г. СВІТОВІ МОДЕЛІ ОРГАНІЗАЦІЇ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ЮСТИЦІЇ	128
35.	Проць І.М., Росяк С.Т. РОЛЬ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ПРАВ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ	133
36.	Проць І.М. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗМІНИ ОБОВ'ЯЗКУ ЩОДО СПЛАТУ ПОДАТКУ	136
MEDICINE		
37.	Mandryk O.Y., Vyhovskyi I.V. EXACERBATION OF THE CORONAVIRUS CRISIS UNDER THE OPPRESSION OF THE RUSSIAN-UKRAINIAN WAR	139
38.	Сирцова В.М., Сирцова Ю.М., Діденко К.А. АНТИТІЛА ДО АНТИГЕНІВ ЕРИТРОЦИТІВ ПРИ АВТОІМУННІЙ ГЕМОЛІТИЧНІЙ АНЕМІЇ: ПАТОГЕНЕТИЧНІ МЕХАНІЗМИ ТА КЛІНІЧНЕ ЗНАЧЕННЯ	142
39.	Федів В.І., Довга С.В., Дерпак В.В. ВПЛИВ ОДНОРАЗОВИХ ЕЛЕКТРОННИХ СИГАРЕТ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ	145
PEDAGOGY		

40.	Mykhailova O.S., Humankova O.S. THEORETICAL PRECONDITIONS FOR THE FORMATION OF FOREIGN LEXICAL COMPETENCE OF PRIMARY SCHOOL LEARNERS BY MEANS OF INTERSUBJECT LINKS	149
41.	Mehdiyeva S.N. USAGE OF THE WORD ASSOCIATION METHOD IN LESSONS WITH THE 5E MODEL	154
42.	Бабій Л.М., Закреницька Л.А. ОРГАНІЗАЦІЯ КОЛАБОРАТИВНОГО ПРОДУКУВАННЯ ПИСЕМНОГО МОВЛЕННЯ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ	156
43.	Бачієва Л.О. ПРОФЕСІЙНА СТІЙКІСТЬ ФАХІВЦЯ В КОНТЕКСТІ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	163
44.	Бевзенко В.В. ЗАСТОСУВАННЯ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ, ДОДАТКІВ, ІНТЕРАКТИВНИХ ПЛАТФОРМ ПІД ЧАС ДОСЛІДЖЕНЬ В ОНЛАЙНІ	165
45.	Бидюк О.Б., Ватаманюк Г.П. ІНТЕГРОВАНЕ НАВЧАННЯ ЯК ЗАСІБ ПІЗНАВАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ДОШКІЛЬНИКІВ	171
46.	Гордійчук М.С., Каньоса Н.Г., Босюк С. НАРОДНА ІГРАШКА ЯК ВИЯВ ТРАДИЦІЙ НАРОДНОГО ВИХОВАННЯ В УКРАЇНСЬКІЙ РОДИНІ	176
47.	Караулан В. ВИКОРИСТАННЯ ГЕЙМІФІКАЦІЇ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ЗАЦІКАВЛЕНOSTІ УЧНІВ У ВИВЧЕННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЗА ДОПОМОГОЮ ОНЛАЙН РЕСУРСІВ	178
48.	Кемелбек М., Шералиева Р., Қанатбекова А. БІЛІМ БЕРУ САЛАСЫНДАҒЫ КИБЕРҚАУПСІЗДІК ЖӘНЕ ЦИФРЛЫҚ ЭТИКА МӘСЕЛЕЛЕРІ	180
49.	Корнійчук Р.М., Овсійчук М.І., Мислінчук В.О. ФОРМУВАННЯ ПРЕДМЕТНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ З ФІЗИКИ В УЧНІВ ОСНОВНОЇ ШКОЛИ	185

50.	Локайчук М.І. МЕТОДИЧНИЙ СУПРОВІД ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У РОБОТІ Х ДІТЬМИ РАННЬОГО ВІКУ	189
51.	Кіріцева О.А., Гнатюк В.В. ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ ТА РОЗВИТОК ПОТЕНЦІАЛУ ОБДАРОВАНИХ УЧНІВ НА УРОКАХ БІОЛОГІЇ	193
52.	Овдієнко В. ДИДАКТИЧНІ ОСНОВИ ЕЛЕКТРОННОГО НАВЧАННЯ В СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ ЗВО УКРАЇНИ	196
53.	Пилипчук А.В. РОЛЬ ДИДАКТИЧНИХ ІГОР У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ОСНОВ ЗДОРОВ'Я У СЕРЕДНІЙ ШКОЛІ	199
54.	Поволяшко К.В. ІМПРЕСІОНІЗМ В УКРАЇНІ: ВІД ЗАХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИХ ВПЛИВІВ ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ САМОБУТНОСТІ	203
55.	Приходько Т., Буренко Г. "ІНТЕЛЕКТУАЛЬНІ ПОРУШЕННЯ У ДІТЕЙ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ ЛОГОПЕДИЧНОЇ ПІДТРИМКИ"	211
56.	Рязанцева В. РОЛЬ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ У ПЕДАГОГІЧНОМУ СУПРОВОДІ БАТЬКІВ У ПРОЦЕСІ РОЗВИТКУ ДІТЕЙ РАННЬОГО ВІКУ	215
57.	Сорокіна А.О. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКІСНОЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ ОСІБ З ПОРУШЕННЯМИ СЛУХУ, ЯК КЛЮЧОВИЙ ФАКТОР ПОДАЛЬШОЇ ІНТЕГРАЦІЇ: ПЕРСПЕКТИВА МІЖНАРОДНОЇ СПІВПРАЦІ	218
PHILOLOGY		
58.	Lykhovydyova L., Grynko O. FUNCTIONING AND TRANSLATION OF PHRASEOLOGICAL UNITS: IN DRAMA FILMS (A CASE STUDY OF "NYAD")	223
59.	Барабаш К.Д. РОБОТА З ПІДРУЧНИКОМ ЯК ОДИН ІЗ ЗАСОБІВ ФОРМУВАННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В НУШ	225

60.	Дидюк І.О., Федорець М.А. IDIOMS IN THE ENGLISH LANGUAGE	228
61.	Домніч В., Нікієнко Д. ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК АУДІЮВАННЯ ПРИ ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ НОВІТНІМИ ЗАСОБАМИ НАВЧАННЯ	230
62.	Лопатюк Н.І. ДО ПИТАННЯ ПРО ПОНЯТТЯ ХУДОЖНЬОГО ЧАСУ	233
PHILOSOPHY		
63.	Польовий С. НАРАТИВІЗАЦІЯ БУТТЯ У ЖАКА ДЕРРІДА	236
POLITICS		
64.	Popovych Y.M., Levchenko V.P. SOCIAL NETWORKS AS A MEANS OF POLITICAL MONITORING	240
PSYCHOLOGY		
65.	Голованова Т., Чеберко Л. СТРЕСОСТІЙКІСТЬ УКРАЇНЦІВ В УМОВАХ ВІЙНИ	242
66.	Зінченко С.В., Швець І.В., Шинкарьов Я.С. АРТ-ТЕРАПІЯ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ МЕТОД ПІДТРИМКИ МЕНТАЛЬНОГО ЗДОРОВ'Я: ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	244
67.	Зінченко С.В., Шамрицька Г.В., Роговенко А.О. ПОСТТРАВМАТИЧНИЙ СТРЕСОВИЙ РОЗЛАД У ДІТЕЙ ПІД ЧАС ВІЙНИ, І ЯК З НИМ БОРОТИСЯ	247
68.	Рабчук О.Л. ПСИХОЛОГІЧНА ПІДТРИМКА ДІТЕЙ, ЯКІ ПЕРЕЖИЛИ ТРАВМАТИЧНИЙ ДОСВІД: ЕТАПИ, ПІДХОДИ ТА ЗНАЧЕННЯ	250
TECHNICAL SCIENCES		
69.	Harbuz S.V., Karpova D.I. THREATS AND VULNERABILITY OF THE CRITICAL INFRASTRUCTURE OF THE OIL AND GAS COMPLEX OF UKRAINE UNDER THE CONDITIONS OF MARITAL STATE	253

70.	Khalikov V., Okonechnikov V. CHOOSING THE OPTIMAL CONFIGURATION OF THE ELECTRICAL NETWORK	255
71.	Khomiuk D. MATHEMATICAL MODEL OF A THYRISTOR-BASED FREQUENCY DIVIDER USING A SINGLE-PHASE BRIDGE RECTIFIER	263
72.	Kozak O. IMPROVING DEVICE EFFICIENCY THROUGH GENETIC ALGORITHM BASED OPTIMIZATION	266
73.	Shumyliak L., Cibák L. TECHNOLOGIES THAT UNDERSTAND AND SIMULATE EMOTIONS	270
74.	Ільїн С.В., Мазничко А.Б., Клименко Н.М. ВИМОГИ ДО МАТЕРІАЛУ, ДИЗАЙНУ, РОЗМІРУ ЕТИКЕТКИ З КОДОВОЮ ПОЗНАКОЮ РУЛОНІВ МІКРОФІЛЬМІВ СТРАХОВОГО ФОНДУ ДОКУМЕНТАЦІЇ	272
75.	Вирич Є.С., Лукашук О.М., Ковальчук К.В. ВПЛИВ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ НА ПРОЦЕСИ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ ТА РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ В ЦИФРОВУ ЕПОХУ	277
76.	Довбенко Т.О., Дешиця Ю.С. ПРИНЦИПИ БЕЗПЕЧНОГО ВИКОРИСТАННЯ ХІМІЧНИХ РЕЧОВИН	280
77.	Жир С.І., Гаврилов Б.О., Бобришев Я.О. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МІЖПЛАНЕТАРНОЇ ЛОГІСТИКИ ЗАВДЯКИ СВІТЛОВИМ ВІТРИЛАМ	284
78.	Доля К.В. ТРАНСПОРТНА ІНФРАСТРУКТУРА, РОЗВИТОК МЕРЕЖІ ЗАРЯДНИХ СТАНЦІЙ ДЛЯ ЕКОМОБІЛІВ	291
79.	Ковалюк О.А., Лучик С.Д. КІБЕРБЕЗПЕКА В ХМАРНИХ ОБЧИСЛЕННЯХ: ПРОБЛЕМИ, ЗАГРОЗИ ТА ПІДХОДИ ДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ	295

80.	Кузьменко А.І., Монат І.О., Вітер У.О. ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ КОНТЕЙНЕРІВ LAUDE В УКРАЇНІ	298
81.	Лимонов Л.Г. КОМПЕНСАЦІЯ ДИНАМІЧНОГО МОМЕНТУ АСИНХРОННОГО ЕЛЕКТРОПРИВОДУ МОТАЛКИ	303
82.	Лисюк Г.П., Арику І.В., Соколюк С.О. НЕЧІТКА ПІДСИСТЕМА ВИЗНАЧЕННЯ ОПТИМАЛЬНИХ ПАРАМЕТРІВ ПРОЦЕСУ ПРОЛІЗУ	308
83.	Наталія О., Валентина Г. ЦИФРОВА ЕВОЛЮЦІЯ АВТОМОБІЛЬНИХ СИСТЕМ: ІННОВАЦІЇ НА СТИКУ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ЕЛЕКТРООБЛАДНАННЯ	311
84.	Доля О.Є. ІНТЕЛЕКТУАЛЬНІ СИСТЕМИ КЕРУВАННЯ ТРАНСПОРТНИМИ СИСТЕМАМИ	318
85.	Ориник Д.Р. ШЛЯХИ КОНТРОЛЮ ЗА ЯКІСТЮ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ЩО ВИКОРИСТОВУЮТЬ РІЗНІ ВИДИ ГНУЧКИХ ПОТОКІВ	322
86.	Сливка Н.Б., Михайлицька О.Р., Білик О.Я. РОЗРОБКА ТЕХНОЛОГІЇ НЕМОЛОЧНОГО ЙОГУРТОПОДІБНОГО НАПОЮ НА ОСНОВІ БЕЗГЛЮТЕНОВИХ ЗЛАКІВ	326
87.	Хорошеженко В., Жульковський О. ДОСЛІДЖЕННЯ МЕТОДІВ АВТОМАТИЗАЦІЇ ТЕСТУВАННЯ ВЕБЗАСТОСУНКІВ	330

A KÖLTSÉGVETÉSI INTÉZMÉNYEK LÉNYEGE ÉS TÍPUSAI

Hanusych Veronika

Ph.D., Associate Professor
Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College
of Higher Education

Shimon Violetta

2 year, Master's Degree, accounting and taxation,
Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College
of Higher Education

A költségvetési intézmények, mint például az állami szervek, önkormányzatok, közszolgáltatók, nagyobb költségvetéssel rendelkező szervezetek számos fontos feladatot látnak el a társadalom számára. A hatékony és eredményes működéshez elengedhetetlen a megfelelő költségvetési tervezés, az átlátható pénzügyi működés, valamint a számviteli rendszer hatékony alkalmazása.

Ahhoz, hogy elméleti síkon tisztában legyünk, s vizsgálni tudjuk magát a költségvetést, államháztartást és azok intézményrendszerét, elengedhetetlen ismertetni ezen definíciókat nagyvonalakban, s kapcsolataikat egymással.

A költségvetés egy szervezet, vagy állam egészének bevételeire és kiadásaira vonatkozó becslés, amelyet egy bizonyos időszakra - általában egy évre - állapítanak meg. A költségvetés egy pénzügyi terv, amely felhasználható a jövőbeli bevételek és kiadások előrejelzésére.

Ehhez szorosan kapcsolódva, fontos feltárni magát az államháztartás meghatározását egyaránt, mely teljes egészében az állam azon gazdálkodási rendszere, melynek következtében az állami költségvetésbe a bevételek kerülnek, s a kiadások fedezésére összegyűjtik ezen monetáris értékeket.

Értelemszerűen az állam bevételeit az adók, járulékok, díjak, illetékek képezik főként, melyek segítségével fejleszthetőek az ország számára elengedhetetlen rendszerek, mint például az oktatás, egészségügyi ellátás, kultúra, szociális ellátás, és még rengeteg hasznos dolog, mely az területen élő emberek javait szolgálhatja.

A költségvetési intézmény pedig igazából egy olyan hatóság által létrehozott szervezet lehet, amely adminisztratív, társadalmi-kulturális, tudományos, műszaki vagy egyéb nem kereskedelmi feladatokat lát el, amelynek tevékenységeit állami költségvetésből vagy bizonyos körülmények között az extra-költségvetési alapból (фонд) finanszírozzák, bevételi- és kiadási becslések (кошторис) alapján.

Az ide tartozó állami szférák minden esetben nonprofit szervezeteknek számítanak, ide tartoznak például az alábbiak (lásd 1. ábra):

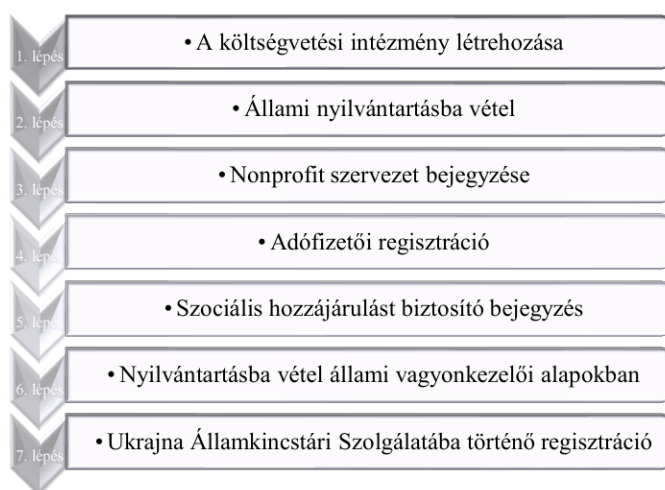

1. ábra. Költségvetési intézmények Ukrajnában.

Forrás: saját szerkesztés [2] irodalom alapján

A költségvetési intézmények tevékenységüket alapító okiratok (Статут) vagy az arra felhatalmazott szerv (általában a létrehozásukról döntő szerv) által jóváhagyott jogalkotási vagy szabályozási dokumentum alapján végzik. Tevékenységük fő célja gazdasági, társadalmi és egyéb eredmények elérését célzó szolgáltatások nyújtása nyereségszerzési cél nélkül.

Több feltétel és eljárási mód létezik arra vonatkozóan, hogy milyen esetekben és folyamatok árán regisztrálható be egy költségvetési intézmény, azaz hogyan jöhet létre országunkban. Sokkal komplikáltabb ez a művelet, mint egy gazdasági egység megalapítása, melynek célja a profitszerzés. A főbb fázisok, melyeken át kell esnie egy szervezetnek – jelen esetben a költségvetési intézménynek - ahhoz, hogy nyilván legyen tartva, a 2. ábra szemlélteti.

2. ábra. A költségvetési intézmény nyilvántartásba vételének eljárása.

Forrás: Saját szerkesztés [3] irodalom alapján

Mindezen alapvető információk ismerete tágabb látáskört kínál a további kutatás átláthatóságába, s ezen adatok segítségével logikusabb felépítés tárul elénk a fejezetek sorrendje és fontossága tekintetében.

Ahogy az már a korábbiakban is említésre került, a költségvetési szervek kizárólag abból a célból működnek és működhetnek, hogy tevékenységükkel az adott

ország népességének javait biztosítsák, életszínvonalukat elősegítsék, szociális támogatásokat legyenek képesek nyújtani és fejleszteni számukra. Mindezek ellenében nem generálnak profitot, ám ezek megvalósítására az állam bevételeiből szükséges pénzeszközöket használják fel, tehát a népesség adók formájában támogatja az államot, míg az, segítséget nyújt a szociális kérdésekben, mint például egészségügyi, oktatási, valamint több szerv általi támogatásban.

Mindezen alapvető információk ismerete tágabb látáskört kínál a további kutatás átláthatóságába, s ezen adatok segítségével logikusabb felépítés tárul elénk a fejezetek sorrendje és fontossága tekintetében.

Ahogy az már a korábbiakban is említésre került, a költségvetési szervek kizárólag abból a célból működnek és működhetnek, hogy tevékenységükkel az adott ország népességének javait biztosítsák, életszínvonalukat elősegítsék, szociális támogatásokat legyenek képesek nyújtani és fejleszteni számukra. Mindezek ellenében nem generálnak profitot, ám ezek megvalósítására az állam bevételeiből szükséges pénzeszközöket használják fel, tehát a népesség adók formájában támogatja az államot, míg az, segítséget nyújt a szociális kérdésekben, mint például egészségügyi, oktatási, valamint több szerv általi támogatásban.

Tekintettel a költségvetési intézmények tevékenységének sokféleségére és sajátosságaira, megkülönböztetnek bizonyos osztályozási jellemzőket, amelyek alapján megoszlanak.

A költségvetési intézmények tevékenységüket az Alapító okirat alapján végzik, amelyet az arra felhatalmazott szerv hagy jóvá. Ugyanakkor az ilyen szervezetek tevékenysége nagyon különböző területeket érinthet. Általánosságában az alábbi típusokat különböztetjük meg ennek tekintetében (lásd 3. ábra):

3. ábra. Költségvetési intézmények típusai.

Forrás: Saját szerkesztés [4] irodalom alapján

Ahogy láthatjuk, három fő osztályozást figyelhetünk meg, melyek közül túlnyomó részben a társadalmi és kulturális szervezetek kapnak nagyobb szerepet egy

ország tekintetében, hiszen belőlük van a legtöbb, ám a legfontosabb és legelsődlegesebb rendeltetést az első, azaz a törvényhozói és végrehajtó hatalom csoportjai végzik el, s tőlük függ minden más intézmény.

References:

1. Артюх О.В., Максимова В.Ф., Черкашина Т.В. Облік у бюджетних установах: Навчальний посібник. – Одеса: ОНЕУ, ротапринт, 2013 р. – 264 с.
2. Праця і зарплата в бюджетних установах, завдання їх обліку URL: <https://studfile.net/preview/5286621/page:25/>
3. Бюджетна установа URL: <https://smarttender.biz/terminy/view/byudzhetna-ustanova/>.
4. Визначення коду продукту використання URL: <https://infobox.prozorro.org/articles/3-sposobi-viznachiti-kod-dk-021-2015-svogo-tovaru>
5. БЮДЖЕТНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>

Scientific publications

MATERIALS

The XIII International Scientific and Practical Conference
«Innovations in modern education: European and global context»

Krakow, Poland. 333 p.
(November 25-27, 2024)